

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

Г. В. Музиченко

«22» грудня 2020 року

3

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 ОСВІТА

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА)

РІВЕНЬ ОСВІТИ: ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ)

НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО СТУПЕНЮ:

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

Розроблено проектною групою у складі:

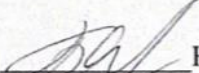
Долінський Борис Тимофійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри гімнастики та спортивних єдиноборств Університету Ушинського;

Казанжи Федір Іванович, кандидат педагогічних наук, професор, професор завідувач кафедри гімнастики та спортивних єдиноборств Університету Ушинського;

Борценко Валерія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри біології і охорони здоров'я Університету Ушинського;

Програму розглянуто на засіданні кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін

Протокол від «17» листопада 2020 року № 5

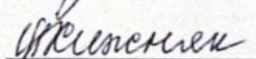
Завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Н. А. Башавець

Схвалено науково-методичною комісією Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол від ____ грудня 2020 року № ____

Голова науково-методичної комісії Т. Ю. Осипова

Учений секретар науково-методичної комісії О. А. Галицан

Завідувач відділу аспірантури і докторантури І. А. Хижняк

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма орієнтована на підготовку до фахового вступного іспиту з галузі знань 01 Освіта зі спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) для підготовки здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем.

Виходячи з кваліфікаційної характеристики, освітньої програми підготовки бакалаврів та магістрів з фізичної культури, сучасних методик, технологій, тенденцій, вимог до фахівців галузі, абітурієнт повинен продемонструвати: розуміння соціальної значущості своєї майбутньої професії, мотивацію до виконання професійної діяльності; здатність аналізувати соціально-значущі проблеми і процеси, виявляти суть проблем, що виникають в ході професійної діяльності; володіння в своїй професійній діяльності сучасними методиками і технологіями; володіння сучасними методиками наукових досліджень у фізичному вихованні; здатність застосовувати сучасні методи оцінки явищ і процесів; здатність здійснювати професійну фізкультурно-оздоровчу, спортивно-масову та здоров'язберезувальну діяльність в сфері освіти; здатність здійснювати координацію і взаємодію фахівців у галузі консультативно-просвітницької діяльності; виконання основних етапів системного аналізу, моделювання; опрацювання, розробки та впровадження фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових програм; застосування інтерактивних методів навчання; застосування відомих моделей для створення програм підготовки у галузі фізичного виховання.

Здобувач повинен **знати**:

- ключові поняття, терміни з теорії і методики фізичної культури;
- методи навчання, що застосовуються у фізичній культурі;
- основні засоби фізичної культури;
- методи і засоби розвитку фізичних якостей;
- поняття навантаження і відпочинку у процесі занять фізичними вправами;

- загальні основи теорії і методики фізичної культури;
- загальні основи педагогіки;
- основні вимоги до проведення педагогічного дослідження;
- методологічні концепти підготовки у фізичній культурі;
- інтерактивні методи навчання;
- сучасні інформаційні технології навчання;
- ключові педагогічні поняття : професійна підготовка, підготовленість, готовність;
- основні поняття і терміни здоров'я, здорового способу життя і здоров'язбереження;
- методи відновлення психологічного стану;
- методи фізичної реабілітації;
- функції управління у фізичному вихованні і спорті;
- види самоконтролю під час занять фізичними вправами;
- форми організації занять у вищій школі;
- особливості організації занять за кредитно-трансферною системою навчання;
- технології дистанційного навчання;

вміти:

- оперувати ключовими поняттями і термінами теорії і методики фізичної культури;
- використовувати методи досліджень в педагогіці, в теорії і методиці фізичної культури;
- користуватися методологічними концептами підготовки у фізичній культурі і спорті;
- застосовувати методи організації проведення занять;
- застосовувати методи навчання відповідно до поставлених завдань;
- формувати понятійний апарат дослідження;
- застосовувати технології інтерактивного навчання;
- застосовувати інформаційні технології;

- аналізувати проблеми з фізичної підготовки і розвитку фізичних якостей;

- застосовувати засоби і методи з формування фізичної культури особистості;

- володіти технологіями здорового способу життя і здоров'язбереження;

- володіти методами фізичної реабілітації;

- користуватися методами відновлення психологічного стану;

- володіти функціями управління у сфері фізичної культури і спорту;

- використовувати методи дослідження функціонального стану організму.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність вільно висвітлюватись українською мовою.

ЗК2. Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, узагальнення, критичне ставлення до наукових концепцій.

ЗК4. Здатність до креативно-інноваційної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)

СК1. Здатність і готовність самостійно аналізувати стан і динаміку об'єктів діяльності, виявляти актуальні проблеми і ставити конкретні завдання вирішення.

СК2. Здатність використовувати у професійній діяльності інноваційні технології, сучасні засоби і методи наукових досліджень.

СК3. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань знання з теорії здоров'я та здатність до інтегрування знань про принципи, шляхи та умови ведення здорового способу життя.

СК4. Здатність використовувати в професійній діяльності інноваційні технології, сучасні засоби і методи наукових досліджень.

СК5. Здатність акумулювати і використовувати знання організаційно-управлінської діяльності в галузі.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА)

Модуль 1. Теоретичні і методичні аспекти фізичної культури

Тема 1. Фізична культура як соціальне явище

Фактори, що обумовлюють виникнення та розвиток фізичної культури. Напрями функціонування фізичної культури як соціального явища. Показники ефективності системи фізичної культури. Специфічні ознаки фізичної культури. Основні принципи фізичної культури. Система фізичної культури.

Тема 2. Педагогічний процес у фізичній культурі

Принципи та їх значення у сфері фізичної культури. Специфічні особливості та структурні компоненти педагогічного процесу при формуванні фізичної культури людини. Методичні принципи фізичної культури. Принципи побудови занять у процесі фізичної культури. Виховання особистісних якостей тих, хто займається фізичними вправами. Особистість викладача фізичної культури, вимоги до його професійної майстерності.

Тема 3. Засоби фізичної культури

Поняття про засоби. Фізична вправа – основний і спеціальний засіб фізичної культури. Фактори, що визначають вплив фізичних вправ. Класифікація фізичних вправ. Поняття про техніку фізичних вправ та їх характеристика. Сили природи та гігієнічні фактори як засоби фізичної культури.

Тема 4. Методи, що застосовуються у фізичній культурі

Вихідні поняття: «метод», «методичний прийом», «методика», «методичний підхід», «методичний напрям». Сучасні уявлення про класифікацію методів. Загальні вимоги до їхнього відбору.

Тема 5. Навчання руховий дій, формування рухових навичок

Методологічні основи теорії навчання рухових дій. Педагогічні основи навчання рухових дій. Принципи навчання рухових дій. Фізіологічні основи управління руховими діями. Предмет і задачі навчання у фізичній культурі. Поняття «рухова навичка». Закономірності формування рухових навичок. Структура процесу навчання рухових дій.

Тема 6. Методики розвитку фізичних якостей

Загальна характеристика фізичних якостей. Прояв фізичних якостей у руховій діяльності людини. Основи методики розвитку силових якостей. Основи методики розвитку швидкості. Основи методики розвитку витривалості. Основи методики розвитку гнучкості. Основи методики розвитку координаційних здібностей.

Тема 7. Форми організації занять

Загальна характеристика форм організації занять. Теоретичне обґрунтування структури занять у фізичній культурі. Основні аспекти побудови занять у фізичній культурі. Урочні форми організації занять у фізичній культурі. Загальна характеристика занять позаурочного типу.

Модуль 2. Організаційні і наукові засади фізичної культури

Тема 8. Планування, контроль та облік у фізичній культурі

Поняття про планування, його види та зміст. Вимоги до планування у фізичній культурі. Вихідна інформація. Характеристика основних документів планування у фізичній культурі. Контроль та облік у процесі фізичної культури.

Тема 9. Наукові основи фізичної культури

Теорія мотивації діяльності. Характеристика структури мотивації (потреби, мотиви, інтереси). Фактори, що впливають на формування мотивації рухової активності людини. Теорія вікового розвитку організму людини. Теорія стомлення і відновлення. Навантаження і відпочинок як взаємопов'язані компоненти виконання фізичних вправ. Зовнішня сторона фізичного навантаження. Внутрішня сторона фізичного навантаження тих, хто

займається. Відпочинок між фізичними навантаженнями як фактор оптимізації тренувальних дій. Теорія адаптації та закономірності її використання у фізичній культурі. Теорія функціональних резервів. Енергетичне правило м'язів скелета І. А. Аршавського. Гендерний підхід у фізичній культурі. Формування гендерного підходу в процесі фізичної культури.

Тема 10. Методологічні концепти підготовки вчителя фізичної культури

Аксіологічний підхід. Особистісний підхід. Діяльнісний підхід. Системний підхід.

Тема 11. Ключові поняття педагогічної діяльності вчителя фізичної культури

Поняття «фізична культура», «фізичне виховання», «фізичне здоров'я», «фізичний розвиток», «фізична підготовленість», «фізичний стан», «фізичні якості», «фізична рекреація», «фізична реабілітація», «рухова активність», «норма».

Тема 12. Здоров'я як наукова категорія

Еволюція здорового способу життя в історико-соціальной ретроспективі. Формування здорового способу життя. Анатомія опорно-рухового апарату. Методи самонавіювання. Режими харчування та відпочинку. Стрес та етапи розвитку стресу. Функціональні системи організму. Підтримання гомеостазу організму. Методи підвищення захисних сил організму. Східні системи оздоровлення. Надання першої допомоги при травмах та ушкодженнях. Здоров'язбережувальне середовище навчального закладу. Методи дослідження функціонального стану організму.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100 А)	<p>Здобувач має ґрунтовні знання про ключові поняття, терміни з теорії і методики фізичної культури; методи навчання, що застосовуються у фізичній культурі; основні засоби фізичної культури; методи і засоби розвитку фізичних якостей; поняття навантаження і відпочинку у процесі занять фізичними вправами; загальні основи теорії і методики фізичної культури; загальні основи педагогіки; основні вимоги до проведення педагогічного дослідження; методологічні концепти підготовки у фізичній культурі; інтерактивні методи навчання; сучасні інформаційні технології навчання; ключові педагогічні поняття : професійна підготовка, підготовленість, готовність; основні поняття і терміни здоров'я, здорового способу життя і здоров'язбереження; методи відновлення психологічного стану; методи фізичної реабілітації; функції управління у фізичному вихованні і спорті; види самоконтролю під час занять фізичними вправами. На високому рівні знає форми організації занять у вищій школі; особливості організації занять за кредитно-трансферною системою навчання; технології дистанційного навчання.</p> <p>Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані.</p> <p>На високому рівні вміє: оперувати ключовими поняттями і термінами теорії і методики фізичної культури; використовувати методи досліджень в педагогіці, в теорії і методиці фізичної культури; користуватися методологічними концептами підготовки у фізичній культурі і спорті; застосовувати методи організації проведення занять; застосовувати методи навчання відповідно до поставлених завдань; формувати понятійний</p>

	<p>апарат дослідження; застосовувати технології інтерактивного навчання; застосовувати інформаційні технології; аналізувати проблеми з фізичної підготовки і розвитку фізичних якостей; застосовувати засоби і методи з формування фізичної культури особистості; володіти технологіями здорового способу життя і здоров'язбереження; володіти методами фізичної реабілітації; користуватися методами відновлення психологічного стану; володіти функціями управління у сфері фізичної культури і спорту; використовувати методи дослідження функціонального стану організму.</p>
<p>Добре (74–89 В)</p>	<p>Здобувач має достатні знання про ключові поняття, терміни з теорії і методики фізичної культури; методи навчання, що застосовуються у фізичній культурі; основні засоби фізичної культури; методи і засоби розвитку фізичних якостей; поняття навантаження і відпочинку у процесі занять фізичними вправами; загальні основи теорії і методики фізичної культури; загальні основи педагогіки; основні вимоги до проведення педагогічного дослідження; методологічні концепти підготовки у фізичній культурі; інтерактивні методи навчання; сучасні інформаційні технології навчання; ключові педагогічні поняття : професійна підготовка, підготовленість, готовність; основні поняття і терміни здоров'я, здорового способу життя і здоров'язбереження; методи відновлення психологічного стану; методи фізичної реабілітації; функції управління у фізичному вихованні і спорті; види самоконтролю під час занять фізичними вправами. На достатньому рівні знає форми організації занять у вищій школі; особливості організації занять за кредитно-трансферною системою</p>

	<p>навчання; технології дистанційного навчання.</p> <p>Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані.</p> <p>На достатньому рівні вміє: оперувати ключовими поняттями і термінами теорії і методики фізичної культури; використовувати методи досліджень в педагогіці, в теорії і методиці фізичної культури; користуватися методологічними концептами підготовки у фізичній культурі і спорті; застосовувати методи організації проведення занять; застосовувати методи навчання відповідно до поставлених завдань; формувати понятійний апарат дослідження; застосовувати технології інтерактивного навчання; застосовувати інформаційні технології; аналізувати проблеми з фізичної підготовки і розвитку фізичних якостей; застосовувати засоби і методи з формування фізичної культури особистості; володіти технологіями здорового способу життя і здоров'язбереження; володіти методами фізичної реабілітації. У цілому виявляє розуміння щодо користування методами відновлення психологічного стану; володіння функціями управління у сфері фізичної культури і спорту; використанням методів дослідження функціонального стану організму, але потребує незначної допомоги.</p>
<p>Задовільно (60–73 D)</p>	<p>Здобувач має недостатні знання про ключові поняття, терміни з теорії і методики фізичної культури; методи навчання, що застосовуються у фізичній культурі; основні засоби фізичної культури; методи і засоби розвитку фізичних якостей; поняття навантаження і відпочинку у процесі занять фізичними вправами; загальні основи теорії</p>

і методики фізичної культури; загальні основи педагогіки; основні вимоги до проведення педагогічного дослідження; методологічні концепти підготовки у фізичній культурі; інтерактивні методи навчання; сучасні інформаційні технології навчання; ключові педагогічні поняття: професійна підготовка, підготовленість, готовність; основні поняття і терміни здоров'я, здорового способу життя і здоров'язбереження; методи відновлення психологічного стану; методи фізичної реабілітації; функції управління у фізичному вихованні і спорті; види самоконтролю під час занять фізичними вправами. Викликають труднощі у визначенні форм організації занять у вищій школі; особливостей організації занять за кредитно-трансферною системою навчання; технологій дистанційного навчання.

Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти ускладнюється в їх обґрунтуванні.

На задовільному рівні володіє **вміннями** щодо оперувати ключовими поняттями і термінами теорії і методики фізичної культури; використовувати методи досліджень в педагогіці, в теорії і методиці фізичної культури; користуватися методологічними концептами підготовки у фізичній культурі і спорті; застосовувати методи організації проведення занять; застосовувати методи навчання відповідно до поставлених завдань; формувати понятійний апарат дослідження. Практично не розуміє як застосовувати технології інтерактивного навчання; застосовувати інформаційні технології; аналізувати проблеми з фізичної підготовки і розвитку фізичних якостей. Загалом розуміє як застосовувати засоби і методи з формування фізичної культури особистості, проте

	<p>потребує дороги. Не завжди знає як володіти технологіями здорового способу життя і здоров'язбереження; володіти методами фізичної реабілітації; користуватися методами відновлення психологічного стану; володіти функціями управління у сфері фізичної культури і спорту; використовувати методи дослідження функціонального стану організму.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання про ключові поняття, терміни з теорії і методики фізичної культури; методи навчання, що застосовуються у фізичній культурі; основні засоби фізичної культури; методи і засоби розвитку фізичних якостей; поняття навантаження і відпочинку у процесі занять фізичними вправами; загальні основи теорії і методики фізичної культури; загальні основи педагогіки; основні вимоги до проведення педагогічного дослідження; методологічні концепти підготовки у фізичній культурі; інтерактивні методи навчання; сучасні інформаційні технології навчання; ключові педагогічні поняття : професійна підготовка, підготовленість, готовність; основні поняття і терміни здоров'я, здорового способу життя і здоров'язбереження. Не володіє знаннями про методи відновлення психологічного стану; методи фізичної реабілітації; функції управління у фізичному вихованні і спорті; види самоконтролю під час занять фізичними вправами; форми організації занять у вищій школі; особливості організації занять за кредитно-трансферною системою навчання; технології дистанційного навчання.</p> <p>Усні відповіді часткові, не обґрунтовані.</p> <p>Не володіє вміннями оперувати ключовими поняттями і</p>

термінами теорії і методики фізичної культури; використовувати методи досліджень в педагогіці, в теорії і методиці фізичної культури; користуватися методологічними концептами підготовки у фізичній культурі і спорті. Не вміє застосовувати методи організації проведення занять; застосовувати методи навчання відповідно до поставлених завдань; формувати понятійний апарат дослідження; застосовувати технології інтерактивного навчання; застосовувати інформаційні технології; аналізувати проблеми з фізичної підготовки і розвитку фізичних якостей; застосовувати засоби і методи з формування фізичної культури особистості; володіти технологіями здорового способу життя і здоров'язбереження; володіти методами фізичної реабілітації. Не розуміє як користуватися методами відновлення психологічного стану; володіти функціями управління у сфері фізичної культури і спорту; використовувати методи дослідження функціонального стану організму.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Арефьев В. Г. Практикум учителя фізичної культури : методичний посібник для студентів навчальних закладів II-IV рівнів акредитації. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2014. 400 с.

2. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт» : підручник. / Герцик М. С., Вацеба О. М. Харків: «ОВС», 2005. 240 с.
3. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посіб. / О.М. Худолій. 2-е вид., випр., Харків: «ОВС», 2008. 406 с.
4. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді : навч. посіб. / Круцевич Т. Ю., Воробйов М. І., Безверхня Г. В. К. : Олімп. Л-ра, 2011. 224 с.
5. Круцевич Т. Ю. Методы исследования индивидуального здоровья детей и подростков в процессе физического воспитания : навч. посібник. Киев., 1999. – 232 с.
6. Круцевич Т. Ю., Пангелова Н. Є., Кривчикова О. Д. Теорія і методика фізичного виховання. Т.1. : підручник. Київ : Олімпійська література, 2017. 384 с.
7. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень : Курс лекцій. Тернопіль : Економічна думка, 2005. 124 с.
8. Практикум з теорії і методики фізичного виховання : навчальний посібник. / Сергієнко Л. П. Харків : «ОВС», 2007. 271 с.
9. Теория и методика обучения предмету «Физическая культура» : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Ю. Д. Железняк, В. М. Минбулатов. 2-е изд., стер. М. : ИЦ «Академия», 2006. 272 с.
10. Теория и методика физической культуры: Учебник / Под. Ред. Проф. Ю.Ф. Курамшина. 4-е изд., стереотип. М.: Советский спорт, 2010.464 с.
11. Теорія і методика фізичного виховання / За ред. Т. Ю. Круцевич. Т. 1: Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. К. : В-во НУФВСУ «Олімпійська література», 2012. 391 с.
12. Управління сферою фізичного виховання і спорту: навч. посіб. / Жданова О.М., Чеховська Л.Я. Дрогобич. Коло: 2009. 224 с.

Допоміжна література

1. Генсерук Г. Р. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Г. Р. Генсерук. Тернопіль, 2005. 20 с.
2. Джуринський П. Б. Теорія і методологія здоров'язбережувальної професійної підготовленості майбутніх учителів фізичної культури : монографія. Одеса : В-во ТОВ "Лерадрук", 2012. 324 с.
3. Джуринський П. Б. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності : монографія. . Одеса : В-во ТОВ "Лерадрук", 2012. 422 с.
4. Джуринський П. Б. Формування готовності студентів до діяльності

- вчителя фізичної культури: сучасний стан. Наука і освіта. 2010. № 7. С. 81–85.
5. Джуринський П. Б. Формування здоров'язбережувального способу життя в історико-соціальній ретроспективі (від реліктових цивілізацій і до епохи Середньовіччя). Педагогічний дискурс (зб. наук. праць). Хмельницький : ХГПА, 2012. Вип. 12. С. 133–140.
 6. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Київ. : ВППДКНТ, 1994. 23 с.
 7. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2005. 399 с.
 8. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 144 с.
 9. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : монографія. Запоріжжя : Запорізький державний університет, 2003. 442 с.
 10. Тимошенко О. В. Оптимізація професійної підготовки вчителів фізичної культури / О. В. Тимошенко, Л. П. Сущенко // Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи / За ред. М. Лук'янченка, Ю. Шкрєбтія, Е. Боляха, А. Матвєєва. Дрогобич : КОЛО, 2005. С. 103–112.